

॥ ॐ श्री परमात्मने नमः ॥

|| om śrī paramātmāne namaḥ ||

॥ अथ श्रीमद्भगवद्गीता ॥

|| atha śrīmadbhagavadgītā ||

अथ सप्तदशोऽध्यायः

atha saptadaśo'dhyāyaḥ

अर्जुन उवाच ।

arjuna uvāca ।

ये शास्त्रविधिमुत्सृज्य यजन्ते श्रद्धयान्विताः ।

ye śāstravidhimutsṛjya yajante śraddhayānvitāḥ ।

तेषां निष्ठा तु का कृष्ण सत्त्वमाहो रजस्तमः ॥ १७-१ ॥

teṣāṃ niṣṭhā tu kā kṛṣṇa sattvamāho rajastamaḥ || 17-1 ||

श्रीभगवानुवाच ।

śrībhagavānuvāca ।

त्रिविधा भवति श्रद्धा देहिनां सा स्वभावजा ।

trividhā bhavati śraddhā dehināṃ sā svabhāvajā ।

सात्त्विकी राजसी चैव तामसी चेति तां शृणु ॥ १७-२ ॥

sāttvikī rājasī caiva tāmasī ceti tāṃ śṛṇu || 17-2 ||

सत्त्वानुरूपा सर्वस्य श्रद्धा भवति भारत ।

sattvānurūpā sarvasya śraddhā bhavati bhārata ।

श्रद्धामयोऽयं पुरुषो यो यच्छ्रद्धः स एव सः ॥ १७-३ ॥

śraddhāmayo'yam puruṣo yo yacchraddhaḥ sa eva saḥ || 17-3 ||

यजन्ते सात्त्विका देवान्यक्षरक्षांसि राजसाः ।

yajante sāttvikā devānyakṣarakṣāṁsi rājasāḥ ।

प्रेतान्भूतगणांश्चान्ये यजन्ते तामसा जनाः ॥ १७-४ ॥

pretānbhūtagaṇāṁścānye yajante tāmasā janāḥ ।। 17-4।।

अशास्त्रविहितं घोरं तप्यन्ते ये तपो जनाः ।

aśāstravihitaṁ ghorāṁ tapyante ye tapo janāḥ ।

दम्भाहंकारसंयुक्ताः कामरागबलान्विताः ॥ १७-५ ॥

dambhāhaṅkārasamyuktāḥ kāmarāgabalānvitāḥ ।। 17-5।।

कर्षयन्तः शरीरस्थं भूतग्राममचेतसः ।

karṣayantaḥ śarīrasthaṁ bhūtagrāmamacetasāḥ ।

मां चैवान्तःशरीरस्थं तान्विद्ध्यासुरनिश्चयान् ॥ १७-६ ॥

mām caivāntaḥśarīrasthaṁ tānviddhyāsuraniścayān ।। 17-6।।

आहारस्त्वपि सर्वस्य त्रिविधो भवति प्रियः ।

āhārastvapi sarvasya trividho bhavati priyaḥ ।

यज्ञस्तपस्तथा दानं तेषां भेदमिमं शृणु ॥ १७-७ ॥

yajñastapastathā dānaṁ teṣāṁ bhedamimaṁ śṛṇu ।। 17-7।।

आयुःसत्त्वबलारोग्यसुखप्रीतिविवर्धनाः ।

āyuhṣattvabalārogyasukhaprītivivardhanāḥ ।

रस्याः स्निग्धाः स्थिरा हृद्या आहाराः सात्त्विकप्रियाः ॥ १७-८ ॥

rasyāḥ snigdhāḥ sthirā hṛdyā āhārāḥ sāttvikapriyāḥ ।। 17-8।।

कट्वम्ललवणात्युष्णतीक्ष्णरूक्षविदाहिनः ।

kaṭvamlalavaṇātyuṣṇatīkṣṇarūkṣavidāhinaḥ ।

आहारा राजसस्येष्टा दुःखशोकामयप्रदाः ॥ १७-९ ॥

āhārā rājasasyeṣṭā duḥkhaśokāmayapradāḥ ।। 17-9।।

यातयामं गतरसं पूति पर्युषितं च यत् ।

yātayāmaṁ gatarasaṁ pūti paryuṣitaṁ ca yat ।

उच्छिष्टमपि चामेध्यं भोजनं तामसप्रियम् ॥ १७-१० ॥

ucchiṣṭamapi cāmedhyaṁ bhojanaṁ tāmasapriyam ।। 17-10।।

अफलाङ्क्षिभिर्यज्ञो विधिदृष्टो य इज्यते ।

aphalāṅkṣibhiryajño vidhidṛṣṭo ya ijyate ।

यष्टव्यमेवेति मनः समाधाय स सात्त्विकः ॥ १७-११ ॥

yaṣṭavyameveti manaḥ samādhāya sa sāttvikaḥ ।। 17-11।।

अभिसन्धाय तु फलं दम्भार्थमपि चैव यत् ।

abhisandhāya tu phalaṁ dambhārthamapi caiva yat ।

इज्यते भरतश्रेष्ठ तं यज्ञं विद्धि राजसम् ॥ १७-१२ ॥

ijyate bhārataśreṣṭha taṁ yajñaṁ viddhi rājasam ।। 17-12।।

विधिहीनमसृष्टान्नं मन्त्रहीनमदक्षिणम् ।

vidhihīnamasṛṣṭānnaṁ mantrahīnamadakṣiṇam ।

श्रद्धाविरहितं यज्ञं तामसं परिचक्षते ॥ १७-१३ ॥

śraddhāviraḥitaṁ yajñaṁ tāmasaṁ paricakṣate ।। 17-13।।

देवद्विजगुरुप्राज्ञपूजनं शौचमार्जवम् ।

devadvijaguruprājñapūjanaṁ śaucamārjavam ।

ब्रह्मचर्यमहिंसा च शारीरं तप उच्यते ॥ १७-१४ ॥

brahmacaryamahimsā ca śārīraṁ tapa ucyate ।। 17-14।।

अनुद्वेगकरं वाक्यं सत्यं प्रियहितं च यत् ।

anudvegakaraṁ vākyaṁ satyaṁ priyahitaṁ ca yat ।

स्वाध्यायाभ्यसनं चैव वाङ्मयं तप उच्यते ॥ १७-१५ ॥

svādhyāyābhyasanaṁ caiva vāṅmayaṁ tapa ucyate ।। 17-15।।

मनः प्रसादः सौम्यत्वं मौनमात्मविनिग्रहः ।

manaḥ prasādaḥ saumyatvaṁ maunamātmavinigrahaḥ ।

भावसंशुद्धिरित्येतत्तपो मानसमुच्यते ॥ १७-१६ ॥

bhāvasaṁśuddhirityetattapo mānasamucyate ।। 17-16।।

श्रद्धया परया तप्तं तपस्तत्त्रिविधं नरैः ।

śraddhayā parayā taptaṁ tapastattrividhaṁ naraiḥ ।

अफलाकाङ्क्षिभिर्युक्तैः सात्त्विकं परिचक्षते ॥ १७-१७ ॥

aphalākāṅkṣibhiryuktaiḥ sāttvikaṁ paricakṣate ।। 17-17।।

सत्कारमानपूजार्थं तपो दम्भेन चैव यत् ।

satkāramānapūjārthaṁ tapo dambhena caiva yat ।

क्रियते तदिह प्रोक्तं राजसं चलमध्रुवम् ॥ १७-१८ ॥

kriyate tadiha proktaṁ rājasaṁ calamadhruvam ।। 17-18।।

मूढग्राहेणात्मनो यत्पीडया क्रियते तपः ।

mūḍhagrāheṇātmano yatpīḍayā kriyate tapaḥ ।

परस्योत्सादनार्थं वा तत्तामसमुदाहृतम् ॥ १७-१९ ॥

parasoyotsādanārthaṁ vā tattāmasamudāhṛtam ।। 17-19।।

दातव्यमिति यद्दानं दीयतेऽनुपकारिणे ।

dātavyamiti yaddānaṁ dīyate'nupakāriṇe ।

देशे काले च पात्रे च तद्दानं सात्त्विकं स्मृतम् ॥ १७-२० ॥

deśe kāle ca pātre ca taddānaṁ sāttvikam smṛtam ।। 17-20।।

यत्तु प्रत्युपकारार्थं फलमुद्दिश्य वा पुनः ।

yattu pratyupakārārthaṁ phalamuddiśya vā punaḥ ।

दीयते च परिक्लिष्टं तद्दानं राजसं स्मृतम् ॥ १७-२१ ॥

dīyate ca parikliṣṭam taddānaṁ rājasam smṛtam ।। 17-21।।

अदेशकाले यद्दानमपात्रेभ्यश्च दीयते ।

adeśakāle yaddānamapātrebhyaśca dīyate ।

असत्कृतमवज्ञातं तत्तामसमुदाहृतम् ॥ १७-२२ ॥

asatkṛtamavajñātaṁ tattāmasamudāhṛtam ।। 17-22।।

ऽतत्सदिति निर्देशो ब्रह्मणस्त्रिविधः स्मृतः ।

omtatsaditi nirdeśo brahmaṇastrividhaḥ smṛtaḥ ।

ब्राह्मणास्तेन वेदाश्च यज्ञाश्च विहिताः पुरा ॥ १७-२३ ॥

brāhmaṇāstena vedāśca yajñāśca vihitāḥ purā ।। 17-23।।

तस्मादोमित्युदाहृत्य यज्ञदानतपःक्रियाः ।

tasmādomityudāhṛtya yajñadānatapaḥkriyāḥ ।

प्रवर्तन्ते विधानोक्ताः सततं ब्रह्मवादिनाम् ॥ १७-२४ ॥

pravartante vidhānoktāḥ satataṁ brahmavādinām ॥ 17-24 ॥

ॐ तत्सदिति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु

om tatsaditi śrīmadbhagavadgītāsūpaniṣatsu

ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे

brahmavidyāyāṁ yogasāstre śrīkṛṣṇārjunasaṁvāde

श्रद्धात्रयविभागयोगो नाम सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥

śraddhātrayavibhāgayogo nāma saptadaśo'dhyāyaḥ ॥ 17 ॥